

Lärarhandledning

Ett århundrade av dans – åk F-6

INTRODUKTION

Det här är en lärarhandledning för Skapande skola-workshopen Ett århundrade av dans. Detta material är inspiration till hur ni kan arbeta både innan, under och efter att ni gjort workshoparna.

Danskollektivet Kalabalindy har sett ett behov hos både elever och personal att dels knyta ihop dåtid med nutid, och också att knyta dans och musik till andra skolämnen. I dessa workshopar förenas musik från skilda epoker med konstformen dans. Det är tre workshops och de täcker tillsammans en tidsperiod som sträcker sig från tidigt 1900-tal fram till idag. Då- och nutid länkas samman och eleverna får exempel på hur vi människor alltid präglats av vår samtid.

MÅLSÄTTNING

Tanken med lektionerna är att skapa en positiv bild kring dans och musik. En positiv upplevelse ger glädje och utrymme för personligt uttryck. Eleverna stärker sin empatiska förmåga, sin självkänsla och de förbättrar sin inlärningsförmåga och detta ger i förlängningen bättre studieresultat.

Ett annat mål är att länka danslektionerna med andra ämnen och inspirera till temaarbeten inom historia, svenska, samhällskunskap och musik.

På så sätt vidgar eleverna sina perspektiv och börjar tänka i nya banor, vilket går i linje med Lgr 11:

I mötet med olika typer av teater, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och förståelse för omvärlden.

Slutligen vill vi att vi alla ska ha kännedom om vår gemensamma historia, dels för att inte göra om misstag vi gjort, men främst för att den ger oss verktyg att forma vår egen identitet.

DANSKOLLEKTIVET KALABALINDY

Hanna och Mattias Lundmark är konstnärliga ledare för danskollektivet Kalabalindy. Kalabalindy tillhör världseliten inom afroamerikansk dans från 20-, 30- och 40-talet och är pionjärer inom sin genre. Deras första verk Danskryssat har spelats över 200 gånger. Sedan 1999 reser de och dansar världen över och deras passion är att sprida dansglädje till barn och unga. De producerar egna dansläger för barn och vuxna samt dans- och musikföreställningar för alla åldrar. Besök gärna www.kalabalindy.com för att läsa mer om verksamheten.

WORKSHOPARNAS TEMA

Ett århundrade av dans består av tre danslektioner och de täcker tillsammans en tidsperiod som sträcker sig från 1920-tal och fram till nutid.

Det är tre inspirerande danslektioner á 50 minuter.

Under lektion 1 fokuserar vi på tekniska uppfinningar som har hjälpt till att sprida musik och dans. Under lektion 2 lyfter vi historiska händelser som skapat nya förutsättningar för att sprida musik och dans. Lektion 3 blir det repetition och uppvisning.

INNAN WORKSHOPARNA

Skolan är en viktig länk mellan unga och den professionella scenkonsten. Som en förberedelse så kan det vara bra att prata om vad ni ska vara med om. Vilka ska ni träffa? Besök www.kalabalindy.com för att se mer om Danskollektivet och vår verksamhet.

Sök gärna på youtube och vi har bifogat en lista med förslag i slutet på detta dokument.

Lektionerna ska äga rum i jympa- eller danssal med musikanläggning/PA och högtalare. All musik spelas via en ipad eller dator med audio-ingång. Vi ser helst att alla tre tillfällen äger rum inom inom en månad och vi anpassar gärna schemat och ser till att komma på de ordinarie jympa-tiderna.

Alla ska vara ombytt till mjuka kläder och gärna ha jympaskor. Man kommer bli svettig så det är bra att dricka ett glas vatten innan lektionerna.

LEKTION 1

Allt startar vid vår Tidsaxel. Den består av koner och på den hänger skyltar. Bifogat finns en PDF med alla våra årtionde-skyltar. Tidsaxeln skapar ett visuellt hjälpmedel för att lättare kunna överblicka 100 år av historia. Vi går igenom Tidsaxeln med fokus på olika händelser:

- när elevernas familjemedlemmar är födda
- Med hjälp av matematik: Gå tillbaka hundra år i tiden, Framåt i tiden 40 år, bakåt i tiden 20 år, fram i tiden 10 år, framåt i tiden 50 år. Vilket år hamnar vi på? År 2000!
- Kvinnor fick rösta i Sverige för första gången (1921)
- Första människan klev på månen (1969)
- Internets första hemsida (1991)
- Zlatan föddes (1981)
- Första Kalle Anka serien publicerades i Sverige (1935)

Vi spelar musik från olika årtionden och leker Dansstopp med tidstypiska steg:

Musiken är från 1920 med skrapig dixie, 1960-tal med Beatles, 2000-tal med Markoolio och 2020 med Billie Eilish.

Vi samlas i cirkel och tittar på uppfinningar som hjälpt till att sprida dansen: Stenkaka (1920), LP (1950), kassett (1980), CD (1990), Ipod (2000) och Youtube/internet (2010 till nutid). Vi har med oss fysiska ting och de hängs upp på rätt kon/skylt i Tidsaxeln.

Slutligen testar vi danser från dessa tidsepoker: Charleston (1920), Handjive (1950), Breakdance (1980), Macarena (1990), Single ladies (2000) och Gangnam style (2010).

Eleverna får även testa att skapa själva genom att koreografera en egen ordning genom att möblera om Tidsaxeln. Vi dansar deras ordning och dansar även till en den virala hiten "Jerusalema".

LEKTION 2

Här fokuserar vi på stora händelser som spred dans och musik över jorden. Vi startar vår historia i mitten av 1800-talet och berättar om hur Harriet Tubman hjälpte afroamerikanska slavar att fly från södern upp till New York. Vi trummar rytmer tillsammans med barnen och vi övergår till att bara använda fötterna för att illustrera hur slaverna gjorde när deras trummor förbjöds.

Flykten till New York (The big apple) tar oss till 1930-tal. Det var fattigt och dåligt på många ställen. Vi testar dansen Big Apple som berättar om den tidens vardag. Dansstegen heter:

- Shake the dust = Skaka bort dammet
- Spank the baby = Smiska bebins rumpa (här pratar vi om hur Sverige var först i världen, 1979, med att förbjuda barnaga.
- Rocking = Gunga/vagga ett barn
- Itch = Kliande loppor

Vi leker att vi är flygplan och reser som soldater i andra världskriget till 1940-talet. Det var populärt med pardans som gjorde att man kunde umgås utan att prata samma språk. Alla får lära sig en enkel akrobatisk parövning och pardansen Lindy hop, men båda är en specialvariant utan kroppskontakt.

På 1950-talet kom TV:n. På 1960-talet kom direktsändningar över atlanten. Dans spreds via TV:n.

Vi lär oss The Twist och fokus är att förhålla sig till sin danspartner. Eleverna skapar egna danser genom våra lekfulla övningar.

Under 1970-talet växte HBTQI-rörelsens fram tillsammans med discokulturen. Vi talar om Pride (Stolthet) och rätten att få vara som en själv vill. Vi kör YMCA och lär oss steg från TV-programmet "Soultrain" (se länk till Youtube nedan) HBTQI är ett akronym för homosexuell, bisexuell, trans, Queer & Intersex.

LEKTION 3

Lektion 3 blir det repetition och uppvisning.

Publik (från yngre årskurser) bjuds in och eleverna visar upp vad de lärt sig. Även de två artisterna uppträder, både med egna nummer och ihop med eleverna.

Det ger ytterligare en dimension där alla på plats får uppleva professionell scenkonst och eleverna får ett nytt fokus fyllt med spänning, stämning och en ökad förmåga till inlevelse.

MUSIKEN

Lyssna gärna på musik från olika tidsepoker.

Vi använder en stor mängd musik och de låtar som vi främst använder per tiotal är:

1920: The Charleston – Paul Whiteman and his new palais royal orchestra

1930: Little Joe from Chicago – Andy Kirk

1940: Caledonia – Louie Jordan

1950: Born to handjive – Sha Na Na

1960: The Twist – Chubby Checker

1970: YMCA – Village People & Disco inferno – The Trammps

1980: Breakdance electric boogie – West street mob

1990: Macarena – Los Del Rio

2000: Single ladies - Beyonce

2010: Gangnam style - PSY

2020: Jerusalema – Master KG

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR FÖR ALLA ÅLDRAR

Jobba två och två och sedan i ring

Dela upp eleverna två och två . Låt dem berätta för varandra vad de upplevt, och vad som mest fångade deras intresse i workshoparna. Det kan till exempel vara en dansstil, en låt, texten (de historier som danslärarna berättade), en specifik dansrörelse eller något helt annat. En upplevelse är subjektiv, så uppmuntra eleverna att prata om just sin upplevelse. Fråga helst inte om de tyckte workshoparna var bra, eller ”vad tyckte du om workshoparna?”, för risken finns att det bara leder till svar som: ”ja”, ”nej”, ”bra” eller ”dåligt”, och att samtalet slutar där. Sedan sätter ni er i en ring och låt var och en berätta för alla i klassen. Förutom att fånga upp tankar kring workshoparna, så hjälper minnesrundan er att tillsammans minnas det ni upplevt.

Diskussion (svenska, samhällskunskap, värdegrundsarbete)

Diskutera i helklass, låt eleverna svara skriftligt eller dela upp i smågrupper. Här är förslag på diskussions-frågor:

- Var det något i workshopen som du tyckte extra mycket om?
- Var det nå got som du ogillade?
- Är det viktigt att man ska tycka lika om allt?
- Kan det finnas saker/känslor som är lättare att säga/visa genom dans och musik än med prat?
- Vilka dansstilar har ni fått pröva på?
- Är det viktigt att lita på den man dansar med och vad kan gå fel om man inte litar på varann? I vänskap? I dans?
- På vilka sätt kommunicerar man när man dansar och spelar musik (fast man inte pratar)?
- Hur lärde man sig dansstilar för 100 år sedan jämfört med idag?
- Hur lär ni er nya dansstilar och/eller hör ny musik?
- När det är krig så reser många människor runt om i världen. Vilka danser och/eller musikstilar har spridits under de två världskrig vi haft?

Associationsövning (svenska, bild)

Skriv upp ett tema var, på olika pappersark. Sedan får klassen enskilt, eller i grupp, fritt associera till orden och skriva ner eller rita det de kommer på. Det kan komma upp bilder, situationer, ord eller minnen.

Exempel på teman: pardans, solodans, gatudanser, uppvärmning, historia, världskrig.

Skriva berättelser (svenska, värdegrundsarbete)

- Skriv en egen berättelse om ett av de tiotal ni lärde er mer om (1920-2020).
- Förslag på fördjupningar:

Lektion 1- 1:a världskriget, mäns rösträtt 1909 & kvinnors rösträtt 1919, uppfinningar, Titanic, SOS-signalen inom morse.

- Lektion 2- 2:a världskriget, Pippi Långstrump, gramfonoskivor & musik, religionsfrihet, Laika i rymden, Berlinmuren, Malcolm X & Martin Luther King, nya lagar (som förbud om barnaga 1979).
- Prata om de historier ni hörde på workshoparna. Hur hade man kunnat berätta historierna på ett annat sätt?
-

Intervju (svenska, samhällskunskap, historia, värdegrundsarbete)

Att intervjua valfri person om tema/dansstil/historisk händelse som är kopplad till workshoparna.. Låt eleverna själva välja tema, vad de vill fördjupa sig i och vilka frågor de ska ställa. Sätt minimikrav på intervjun (text minst 10 frågor), och låt sedan eleverna redovisa en sammanfattning av intervjun i helklass. Intervjuerna kan sedan sättas ihop till en antologi.

Idrott

Alla lärare och särskilt idrottlärare uppmuntras att delta på lektionerna. All musik som används under lektionerna finns tillgänglig via en drive som läraren får tillgång till. Maila till Kalabalindy så läggs ni till och får tillgång till musiken.

Förslag på övningar:

- Värm upp med "Följ John" och låt barnen turas om att leda
- Kör Dansstopp med låtar från workshoparna samt låtar som barnen gillar
- Testa Dansstopp-special där musik och danssteg ska kopplas ihop. Välj egna låtar och hitta på egna tidstypiska steg och testa hur mycket barnen kommer ihåg
- Använd övningarna från workshoparna och träna akrobatik individuellt och med en partner. Välj egna akrobatiska rörelser och utforska om de går att utföra när man är ensam och hur arbetet förändras ihop med en partner

Att spela och lyssna på musik (musik)

I workshoparna förekommer mycket musik. All musik som används under lektionerna finns tillgänglig via en drive som läraren får tillgång till. Maila till Kalabalindy så läggs ni till och får tillgång till musiken.

Musiken gör att vi kan känna olika känslor i kroppen. Svara på frågorna nedan och skriv eller rita svaren:

- Min favoritmusik är
- Det här instrumentet har jag spelat/provat
- Det här instrumentet vill jag spela
- Det bästa med musik är
- När jag lyssnar på musik känner jag mig
- Rita hur det känns när du lyssnar på bra musik
- Det här instrumentet/låten/artisten beskriver bäst hur jag känner när jag är glad
- Det här instrumentet/låten/artisten beskriver bäst hur jag känner när jag är arg
- Det här instrumentet/låten/artisten beskriver bäst hur jag känner när jag är ledsen

Lyssna gärna på låtar/artister, med hjälp av Spotify, under arbetets gång.

Skapa en låt (musik, svenska, värdegrundsarbete)

Skapa en låt utifrån exempelvis temat "dansstilar". Samarbeta gärna med svenskämnet där texten skrivs.

TACK FÖR ER MEDVERKAN!

KONTAKT

Har du några frågor kring workshoparna, material och/eller om ni vill ge oss feedback, kontakta oss gärna.

Kontaktperson: Hanna Lundmark

Mail: info@kalabalindy.com

Mobil: 0704689605

LISTA MED YOUTUBE-LÄNKAR:

Ni kan även söka på Youtube för att se "vanliga" musikvideor. Titta gärna på klipp innan så att ni pedagoger är förberedda på vad ni får se.

För att se klipp från 1920 till 1940 så rekommenderar vi (Kalabalindy tar inte ansvar för om länkarna inte längre fungerar eller om de leder till icke relevant material):

1920 Charleston:

<https://www.youtube.com/watch?v=P96axzkWnNY>

1930 Little Joe/Big apple:

<https://www.youtube.com/watch?v=trsX4GWdc94>

1940 Caledonia/Lindy hop

<https://www.youtube.com/watch?v=ahoJReiCaPk>

Youtube är en stor källa till inspiration för oss och nedan finns en lista med fler förslag på klipp per tiotal:

1950 Handjive

<https://www.youtube.com/watch?v=DXGspIO2jfU>

1960 The Twist – Chubby Checker

<https://www.youtube.com/watch?v=QDGprGUreOc>

1970 Disco

Soultrain

<https://www.youtube.com/watch?v=IFrOEzN6aw8>

Om Stonewall upproret (1969)

<https://www.youtube.com/watch?v=g0CuAjZfz0w>

1980 Breakdance

Breakdance the movie (1984)

<https://www.youtube.com/watch?v=bKHwhIMOAFk>

Breakdance idag

<https://www.youtube.com/watch?v=9MJMeNEoteE>

1990: Macarena Flashmob

<https://www.youtube.com/watch?v=DZjFPceEggE>

2000: Single ladies Live Beyonce

<https://www.youtube.com/watch?v=IXJb7JJYvKk>

2010: Gangnam style Live PSY

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZMCFzq37iQ>

2020: Jerusalema samlingsvideo med barn som dansar i Uganda (Masaka kids)

<https://www.youtube.com/watch?v=CxM5NnnmZKQ>